

Alles groeit en bloeit rond de Vredeskerk

Rond de Vredeskerk in Nijkerk ligt een prachtige kerktuin vol symbolische planten, struiken en bomen. Elke border heeft een eigen kleur, geïnspireerd op de kleuren van het liturgische jaar.

Tekst en beeld: Kees Posthumus

De Vredeskerk aan het Van Reenenpark werd in 1952 in gebruik genomen. Kerk en omliggende gebouwen doen denken aan een kloostercomplex, midden in het protestantse Nijkerk. Bij een aantal gemeenteleden leefden er al langer plannen om rond de kerk een mooie, symbolische tuin aan te leggen. Door een nieuwe aanbouw aan de kerk in 2003 veranderde de indeling van de ruimte rond de kerk en werden de plannen concreet. Spijtig voor de koster van een nabijgelegen kerk, die

er zijn volkstuin had en minder blij was met de nieuwe plannen. Nu verzorgen vijftien vrijwilligers de grote en gevarieerde tuin. Een van hen is Akke Tolsma (1952). Akke heeft groene vingers, zij weet zelfs het verschil tussen prikneus en ezelsoor. Naast de kerktuin onderhoudt zij rond haar eigen huis een grote siertuin en samen met haar man een volkstuin achter hun huis.

Hoe begon u?

“Samen met Nel van der Burg, een vriendin van mij, bedachten wij het plan. Wij werden geïnspireerd door de Hof van Lof, rond het Franciscanerklooster in Megen. Nel heeft gevoel voor tuinen en tekende het ontwerp, met vakken in de kleuren wit, geel, roze, rood, paars en blauw, en een woestijnvak.

Ik ben behoorlijk precies met de kleuren: een paarse bloem mag van mij niet in een roze vak. Blauw is blauw en paars is paars. Maar ja, iedereen is baas over haar of zijn eigen vak en eigenlijk ga ik daar dus niet over.”

Waarom een kerktuin?

“Ten eerste is het mooi om de omgeving van de kerk aantrekkelijk en uitnodigend

te maken. Dat draagt bij aan een positief en groen beeld van de kerk. Ten tweede is het een leuke en opbouwende klus om samen aan te werken. Even wat anders dan vergaderen!

Er werken inmiddels ook mensen mee van buiten of op de rand van de kerk, een gemêleerd gezelschap. Tijdens de Open Tuinen Dag kwam er iemand van de gereformeerde kerk, die zo enthousiast was dat zij ook aanhaakte en nu voor het gele vak zorgt. Ook iemand die door verhuizing haar eigen tuin moest opgeven, werkt nu bij ons mee. Eerst schoffelden en wieden we eens in de maand in de tuin. Dat bleek te weinig om de tuin goed te onderhouden. Nu werken we er twee keer in de maand, niet altijd is iedereen er. Sommigen hebben hun eigen vak of border. Dat zorgt ervoor dat je weet wanneer welke plant opkomt. Daarom heen zwerven een paar mannen voor het zware werk zoals snoeien, kappen en spitten. Het is altijd erg gezellig om samen in de tuin te werken. Wij drinken uitgebreid koffie en praten bij.”

Was er geld voor?

“Wel wat. Daarmee werd onder andere de bestrating bekostigd en sommige

De tuin bij de Vredeskerk in Nijkerk

beplanting aangekocht. Verder kregen we veel stekjes, planten en struiken van gemeenteleden. Geld was er ook om bordjes te laten maken met toepasselijke gedichten over tuinen en de natuur.

Het streven is om de vakken te vullen met planten die een symbolische of liturgische betekenis hebben (zie kader – red.). En ook nog eens in de goede kleur, en altijd iets dat bloeit. Dat was een heel gepuzzel, maar er is op internet veel informatie beschikbaar. Voor het vak langs de beek bedachten wij vijf vakken, de vijf boeken van Mozes. Met buxus, asarum of mansoor, varen, maagdenpalm en pachysandra. Dat ziet er inmiddels niet zo strak meer uit, ook goed.”

Wie was Jan van het gelijknamige Borrelhoekje?

“Jan Hubert was een heel handige en creatieve kerkrentmeester, die veel praktische klusjes in de kerk opknapte. Een leuke, vrolijke man. Ooit binnenschipper en gewend zelf zijn problemen aan boord op te lossen. Officieel hoorde niet hij, maar zijn vrouw bij de tuingroep. Hij was

wel altijd bereid een klus op zich te nemen. Jan was vaak druk in de weer met een steen, die had hij zelf nog liggen, waar hij een gat in boorde waardoor er water uit borrelde, boven een metselkuip. Daar was altijd wel wat mee mis. De fontein staat tegenover het vak van zijn vrouw. Op zeker moment werd Jan ernstig ziek. Wij wilden graag iets voor hem doen en lieten een bordje maken met ‘Jan’s Borrelhoekje’ er op. Ik stuurde hem een appje met een foto ervan. Dezelfde dag overleed hij.”

De tuin kent ook een heuse akkerrand.

“Langs het grasveld achter de tuin. Die strook hoorde aanvankelijk bij het gazon. Beter zou zijn om meer biodiversiteit in onze tuin te krijgen, dat is goed voor de wereld. We haalden een meter gras weg af en zaaiden een paar kilo zaad van een- en tweejarige planten en bloemen. Daarvoor moest eerst de grond ontgonnen worden. De plaggen die er van af kwamen gebruikten we voor een aarden wal. Ik moest wel wat duwen en trekken om deze akkerrand te realiseren, niet iedereen was direct

enthousiast. Nu staat het er fleurig en vrolijk bij.

Het gazon wordt naar mijn smaak iets te vaak gemaaid, waardoor wilde planten er geen kans krijgen op te schieten. Nou ja, je kunt niet alles hebben.”

Wat gebeurde er met de ruimte aan de andere kant van de kerk?

“De kerkenraad vroeg of wij ook de zorg voor dat stuk op ons wilden nemen. Eerst voelden wij er niet voor.

Akke Tolsma

Symbolische planten

Voor wie zich verdiept in bloemen, planten en hun symboliek gaat er een wereld open. De tuingroep van Nijkerk maakte bij het 10-jarig bestaan van de tuin een mooi boekje met een overzicht van de beplanting en gedichten uit de tuin. Hier volgt uit elk vak een voorbeeld van een symbolische plant.

Wit: Judaspenning, de zilverlingen.

Geel: gele toorts, staf van Aaron.

Salvia: Clara van Assisi. Rood:

persicaria, Christusbloed. Paars:

angelica gigas, engelwortel. Blauw:

Jakobs ladder, verbinding tussen

hemel en aarde. Woestijn: sleedoorn,

doornenkroon. Langs de kerk staan

onder andere druif (Jezus is de ware

wijnstok), wilg (nieuw leven) en

buxus (leven sterker dan de dood).

Wij hebben al moeite genoeg om de bestaande kerktuin te onderhouden. Toch paktten we de handschoenen op. Wij maakten nieuwe borders en plantten struiken. Tegen de kerkmuur zetten we rozen. Rond de twee oude bomen naast de kerk was het vaak troepig door afval en hondenpoep. Onze oplossing was de grond rond de boom op te hogen, af te zetten met trottoirbanden en in te planten. Nu ziet het er veel beter uit, al blijven er ook mensen die hun hond optillen en in de border zetten om te laten poepen. De ruimte om bestaande oude bomen hebben we opnieuw beplant met struiken en pluimhortensia's. Een aantal van ons wordt helemaal gek van het onkruid tussen de stenen en het mos op de tegels. Soms besteden zij een hele dag om het te wieden. Vermoeiend en zwaar werk, slecht voor je rug, maar Roundup spuiten doen we natuurlijk niet." Voor de kosten hoeft een kerk de aanleg van een kerktuin niet te laten. Stekjes, planten en struiken

zijn snel verzameld uit de tuinen van gemeenteleden. Oud en goed gereedschap genoeg, bij oudere kerkleden die hun tuin opgegeven hebben. Vrijwilligers die in de tuin werken sparen duizenden euro's uit op de diensten van een hovenier. Mocht die incidenteel toch nodig zijn, voor groot onderhoud, dan houden sommige kerken elk jaar een tuincollecte. Lukt het je zelf niet meer om in de kerktuin te werken, dan kun je een financiële bijdrage leveren. Een mooie kerktuin blijkt een geliefd collectiedoel: je ziet waar het aan besteed wordt.

Moeder der kerktuinen

Groot promotor en initiator van kerktuinen in Nederland is biologe Tini Brugge (1947). Met een website, www.inspiratie-tuinen.nl, verschillende boeken, waaronder *Geheimen van de kloostertuin*, *Bloemen geven zin*

en *Hemelse spijzen*, inspireerde zij vele vrijwilligers van tientallen kerktuinen in Nederland. Eerder dit jaar nam zij bij de Raad van Kerken in Nederland afscheid als coördinator van zes oecumenische groene websites.

